

Mgr. Bc. Vladimír HAVLÍK, *Občanské záložny v Telči 1867–1914*. (Diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických; Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2020, 87 s. + XXVII s. příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Správní historie z předmoderní a moderní doby je naštěstí bohatá na řadu zatím málo nebo vůbec neprobádaných témat. Patří k nim i dějiny družstevních finančních ústavů vzniklých na spolkové bázi, které nejsou zatím příliš probádanou oblastí, jak ostatně konstatuje v úvodu své diplomové práce i Mgr. Bc. Vladimír Havlík. Rozhodl se proto prozkoumat dějiny občanských záložen z města Telče vzniklé v druhé polovině 19. století, přičemž své téma dovedl až do počátku první světové války. Využil přitom i svých znalostí o zrodu místních elit, které nabyt při zpracování své bakalářské práce o samosprávě v Telči v téže době, kterou úspěšně obhájil v roce 2017.

Diplomová práce vychází v první řadě ze zkoumání dochovaných archivních materiálů dvou národnostně českých ústavů z Telče, a to *Vzájemné záložny a Spořitelního ústavu*, a jednoho německého s názvem *Úvěrní jednota pro hospodářství, obchod a průmysl*. Částečně se dotknul i situace Městské spořitelny v Telči, která však nebyla předmětem jeho zájmu, neboť nevznikla na bázi společenstevního zákona, ale z hospodářské iniciativy místní samosprávy. Fondy uvedených ústavů jsou dnes uloženy v SOkA Jihlava, ale jejich dochování je značně nestejněměrné. V případě *Úvěrní jednoty a Spořitelního ústavu* byl diplomant nucen vynahradiť torzovitost dochovaných archiválií zevrubným průzkumem dobového periodického a jiného tisku a dalších informačních zdrojů. Celkově se mu však podařilo shromáždit dostatečně průkazný materiál, na jehož základě zkoumal všechny v úvodu práce vytyčené cílové oblasti.

Po metodologické stránce je předložená práce založena na analytickém studiu dochovaných pramenů, které jsou zkoumány i za použití kvantifikační (matematicko-statistické) metody, jež umožňuje jejich přehledné a systematické zpracování a interpretaci. Je zde využito velmi názorně a precizně zpracovaných tabulek a grafů, které však nepředstavují samoučelnou „ozdobu“ práce, nýbrž její nedílnou součást, neboť zde diplomant prokázal nejen to, že umí informace vyhledat a soustavně shromáždit, ale také je náležitě kriticky pojmut, systematicky probádat, zhodnotit a interpretovat. Autor využil rovněž komparativní postupy při zkoumání situace a fungování všech tří uvedených ústavů navzájem a také s později vzniklou městskou spořitelnou (použité kvantifikační údaje o ní uvedl v grafech umístěných v přílohách). Nespokojil se však pouze s těmito metodami. Využil také prosopografických či biografických sond, aby mohl popsat a vysvětlit i vzájemné vazby mezi telčskými společenskými a hospodářskými kruhy a také mezi místní politickou a ekonomicko-finanční elitou, k čemuž využil nejen údaje z matrik, ale také z dobové žurnalistiky a z dalších zdrojů.

Po obsahové stránce jde o práci informačně velmi bohatou a v řadě ohledů přínosnou. Autor zde shromáždil doposud většinou neznámé, přesto relevantní a významné údaje pro postihu vzniku, vývoje, činnosti, finančních aktivit, správy, řízení, členstva a v neposledním případě i veřejně prospěšných aktivit zkoumaných občanských záložen. Při zasazení svého tématu do dobového kontextu vyšel z velmi dobré znalosti telčské historie (přehledně zpracovaná část o Telči), o kterou se zajímá dlouhodobě, a místních reálií. Využil při tom i

údaje ze sekundární literatury včetně regionální, které porovnal a skloubil se svými vlastními zjištěními. Práce je rozčleněna logicky a věcně. Umožňuje případnému zájemci získat nejen přehled o situaci v Telči, ale i porovnání s celkovou situací v českých zemích a zejména v Markrabství moravském a na Jihlavsku. Součástí je i kapitola věnovaná normám, které existenci finančních ústavů, jakými byly občanské záložny, upravovaly.

Zajímavé postřehy přináší závěrečné shrnutí, v němž autor trefně vystihl všechny důležité aspekty a všechna svá nová zjištění. Současně zde upozornil i na další možnosti pro bádání v této oblasti, které se dále nabízejí.

Po formální stránce je předložená studie zpracována velmi pečlivě a zcela bezchybně. Autor správně cituje použité prameny i literaturu. Odkazy jsou členěny logicky a poznámky pod čarou jsou sice informačně bohaté, ale výstižné a věcné. Zejména bych však ráda vyzvedla autorův kultivovaný jazyk a bezchybný pravopis, který by sice měl být u absolventských prací tohoto typu běžnou normou, ale bohužel ne vždy tomu tak je!

Práce nepostrádá ani další nezbytné náležitosti: seznam zkratek, seznam příloh, seznam použitých nevydaných i vydaných pramenů a samozřejmě i poměrně bohatý přehled dostupné sekundární literatury včetně internetových zdrojů. Nedílnou součástí práce jsou poměrně bohaté přílohy, které přibližují již zmíněnou městskou spořitelnu, ale vedle toho přinášejí také jmenné přehledy činovníků zkoumaných finančních ústavů, ukázky z použitých archivních dokumentů a v neposlední řadě i fotografickou dokumentaci objektů, v nichž studované instituce sídlily.

Diplomová práce Vladimíra Havlíka splňuje všechny parametry, které by absolventská práce měla mít. Je to zdařilá studie o zajímavém a významném fenoménu, která jeho prostřednictvím přináší podněty i k dalším úvahám (např. o česko-německém soužití v českých zemích, o samosprávě a její roli, o aktivních společenských elitách konce „dlouhého“ 19. století atp.). Jde tedy o práci povedenou a inspirativní, a proto ji velmi ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

V Pelhřimově 21. července 2020

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.